

Nr 274.

Av herr **Hoppe m. fl.**, om höjning av anslaget till bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård.

I årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkt 90, har Kungl. Maj:t hos riksdagen äskat 200 000 kr. till "Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård, reservationsanslag", att användas i överensstämmelse med det på Kungl. Maj:ts förslag grundade riksdagsbeslutet om bidrag till nämnda anstalter, november 1943.

När Kungl. Maj:t till 1943 års riksdags höstsession överlämnade förslaget om bidrag till de halvöppna barnavården, hälsades detta av alla för saken intresserade med tacksam glädje. Statsmakterna stodo ju i begrepp att engagera sig i det arbete för halvöppen barnavård, som föreningar och kommuner upptagit på många håll och som på grund av det nutida samhällets struktur, rådande hem- och arbetsförhållanden blivit allt nödvändigare. Det är emellertid uppenbart, att glädjen blandades med en viss misräkning. Redan befintliga anstalter för halvöppen barnavård hade länge väntat på ett handtag från staten, och nu ställdes de ojämförligt flesta utanför möjligheten att för närvarande erhålla något statligt stöd. Det var de nystartade anstalter, som ur arbetsmarknadssynpunkt ansågos särskilt önskvärda, som skulle få statsbidrag. Äldre institutioner skulle ock kunna erhålla sådant statsbidrag, därest så prövas skäligt med hänsyn till deras svaga ekonomi och det ekonomiska läget i den kommun, där institutionen var belägen. Alla andra sådana institutioner till fromma för barn i förskoleåldern bli utan statligt stöd. Detta har känts svårt för alla dem, som tappert under många år arbetat för barnkrubbor och barnträdgårdar och som ofta haft det mycket bekymmersamt med ekonomien. Mot Kungl. Maj:ts förslag och det därav föranledda riksdagsbeslutet har också — och som det synes oss med rätta — gjorts den erinringen, att läget på arbetsmarknaden med dess behov av kvinnlig arbetsinsats i industri m. m. anförts som huvudmotiv för statsbidrag. Vi mena, att sociala skäl och hänsyn till barnens i förskoleåldern fostran mycket starkt motivera åtgärder för en halvöppen barnavård, ja att om läget på arbetsmarknaden ej påkallade sådana åtgärder, de dock måste vidtagas för hemmens och barnens skull. Å ena sidan finns det många hårt slitna, illa medfarna mödrar, som skulle ha gott av att under några timmar varje dag få sända sina minsta till t. ex. en lekskola. Å andra sidan behöver hemmets fostran i de allra flesta fall kompletteras med

den fostran, som lekskolan ger. Vi drista oss i detta sammanhang från andrakammardebatten i frågan citera några ord ur statssekreterare Erlanders uppmärksammade anförande: "Vi kunna icke komma ifrån, att beträffande praktiskt taget alla barn är det önskvärt, att de få slipas av mot varandra under en erfaren pedagogisk ledning under åtminstone 2—3 timmar dagligen."

Så sant som de förefintliga anstalterna för halvöppen barnavård utföra en mycket värdefull gärning i vårt samhälle, hade det givetvis varit önskvärt, att samtliga dessa anstalter kunnat erhålla statsbidrag till sin verksamhet. Av statsfinansiella skäl lär väl detta ej nu låta sig göra.

Utöver dem, som enligt statsmakternas beslut kunna få statsbidrag, finnas emellertid åtskilliga, som behöva få hjälp från statens sida. Det finnes sådana institutioner, som ständigt brottas med problemet, hur verksamheten skall kunna finansieras och som därför nödgas underbetala de anställda och också sakna möjlighet att ordna deras pensionsförhållanden. De erhålla kanske något litet eller ej alls något kommunalt understöd, trots att respektive kommuner knappast kunna sägas vara särskilt skattetyngda — detta beror väl oftast därpå, att de styrande i kommunen ej fått upp ögonen för betydelsen av denna verksamhet och därtill draga sig för årligen återkommande utgifter. Det är enligt vår mening synnerligen önskvärt och väl motiverat, att sådana institutioner erhålla det statsbidrag, de så väl behöva. Det förefaller också troligt, att en och annan kommun blir mer hågad lämna kommunalt bidrag till en verksamhet, som genom erhållet statsbidrag så att säga legaliserats. Vid andrakammardebatten uttalades ock den farhågan, att, då tillgången på utbildade lärarinnor och ledarinnor är alldeles för liten, de nystartade institutioner, som tack vare statsbidrag nått en starkare ekonomisk ställning, skulle komma att draga ifrån de äldre anstalterna några av deras väl kvalificerade personliga krafter.

Skulle man vilja invända, att vi för närvarande ej ha råd att bevilja högre anslag än det av Kungl. Maj:t begärda, ligger det nära till hands att erinra om att Danmark till sådan verksamhet under det gångna året anslagit 1,5 miljoner och att den engelska regeringen nyligen, alltså mitt under brinnande krig, framlagt ett långt syftande förslag om halvöppen barnavård och att man i underhuset uttalade den bestämda önskan, att denna fråga snabbt skulle bringas till sin lösning.

Vi finna sålunda särskilt önskvärt, att den anslagsbeviljande myndigheten, socialstyrelsen, finge rätt att — oberoende av arbetsmarknadshänsyn och skattetrycket i kommunerna — utdela statsbidrag till institutioner med svag ekonomi. Skall detta kunna göras, då måste anslaget höjas. Åtskilligt i av oss åsyftad riktning skulle kunna göras, om anslaget höjdes till det dubbla, alltså till 400 000 kr.

Under hänvisning till vad ovan anförts få vi härmed föreslå riksdagen

att höja det av Kungl. Maj:t äskade reservationsanslaget på 200 000 kr. till "Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnvård" med 200 000 till kr. 400 000 kr.

Stockholm den 22 januari 1944.

Carl Hoppe.

Disa Västberg.

Ruth Gustafson.

Elsa Johansson.

Herbert Lundh.

*Hanna Rydh Munck af
Rosenschöld.*

*Ebon Andersson
i Stockholm.*
